

ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

श्री ५ को सरकार

कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

कृषि विभाग

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय

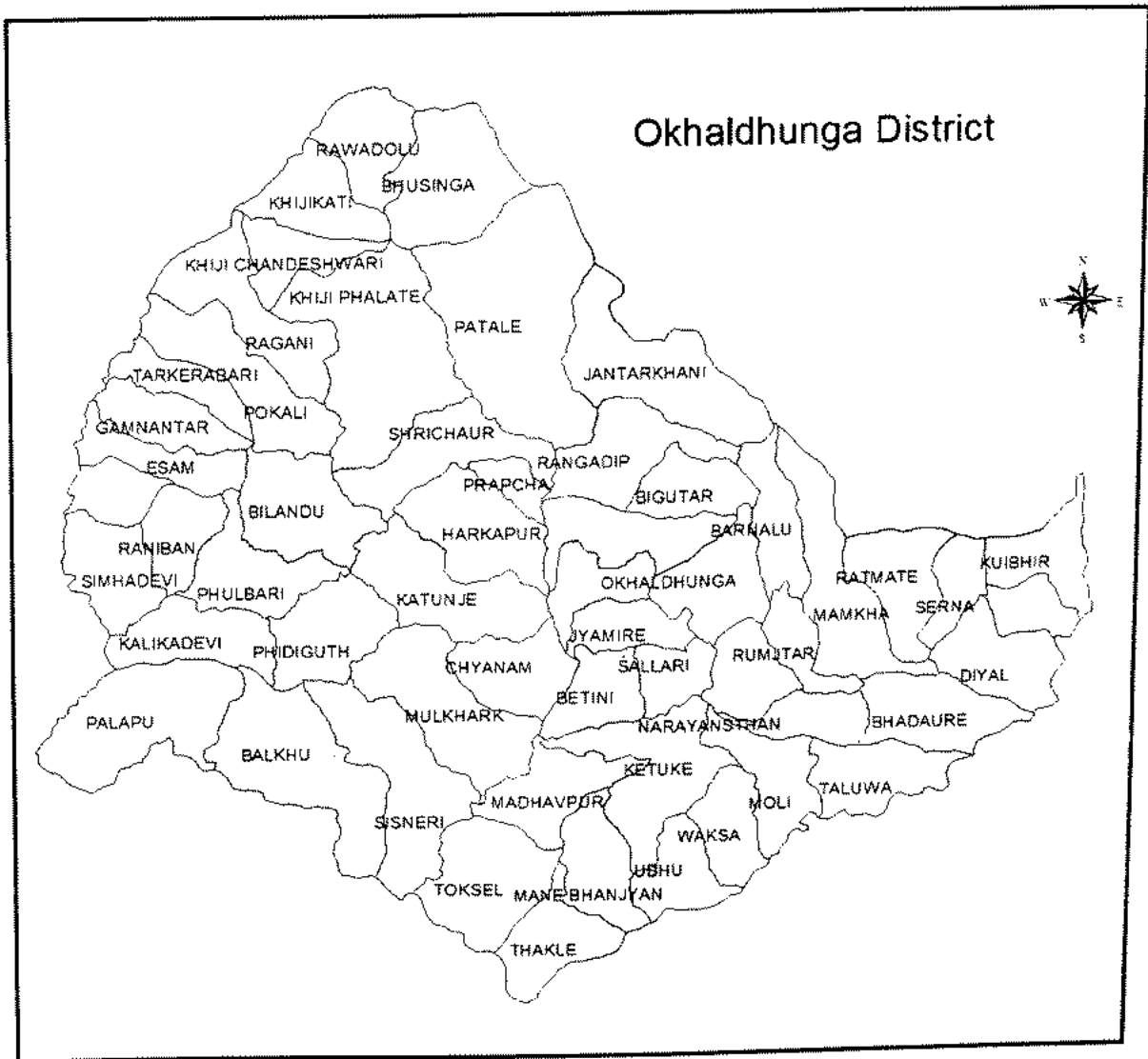
हरिहरभवन, ललितपुर

फोन : ५५२०३१४, फ्याक्स : ५५५३७९१

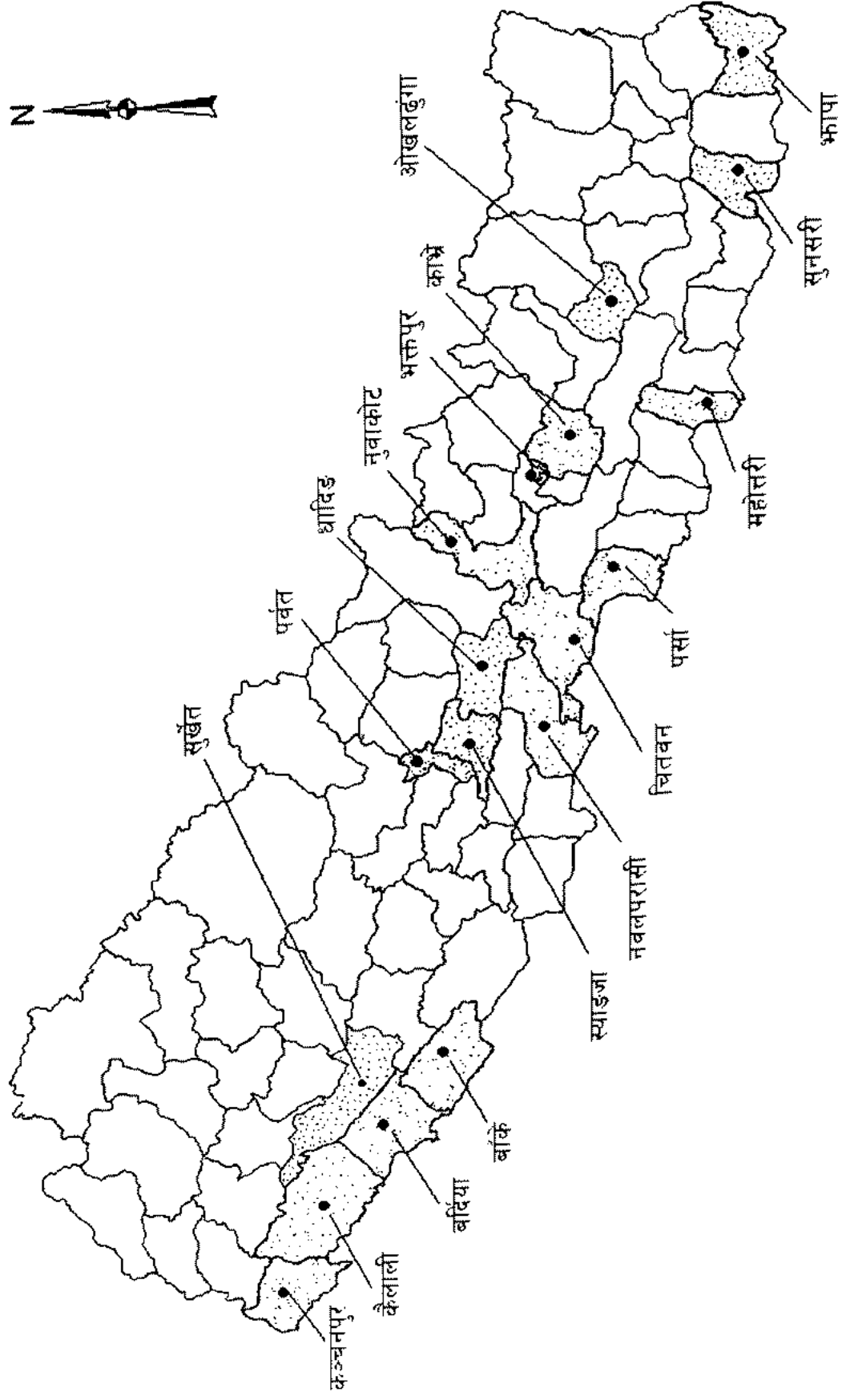
श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव
तथा
श्री ५ बडामहारानी कोमल राज्यलक्ष्मी देवी शाह

ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

श्री ५ को सरकार
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विभाग
माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय
हरिहरभवन, ललितपुर

निर्देशनालयबाट माटोको अवस्थिति नक्सा तयार गएको जिल्लाहरू

ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वरशक्ति नक्सा

सर्भेक्षण, रेखांकन र नक्सा तयारी

श्री सत्यनारायण मण्डल

श्री इन्द्र वहादुर ओली

माटोको नमूना संकलकहरू

श्री कृष्णदेव मण्डल

श्री चन्द्र वहादुर बुढा

श्री कमल कृष्ण मण्डारी

श्री क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला, भुमिका, सुनसरी

श्री जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ओखलढुङ्गा

श्री माटो परीक्षण प्रयोगशाला, सुरुङ्गा, काभ्रे

माटोको नमूना विश्लेषक

श्री किरणहरी मास्के

श्री चन्द्र प्रसाद रिसाल

श्री भीष्मकान्त धिमिरे

श्री भिमसेन पुरी

श्री कृष्णदेव मण्डल

श्री कल्पना कार्की

सहायकहरू

श्री कमल कृष्ण मण्डारी

श्री रयामकिशोर अधिकारी

साबित्री दाहाल

किताब तयारी

श्री सत्यनारायण मण्डल

श्री शिवसुन्दर धिमिरे

श्री इन्द्रवहादुर ओली

श्री किरणहरी मास्के

श्री चन्द्रप्रसाद रिसाल

प्रकाशन सहयोगी

श्री यादव सिलवाल

श्री बल वहादुर थापा

हाम्रो मनाई

हाम्रो जस्तो कृषि प्रधान विकासशील मुलुकमा कृषिको मूल आधार नै माटो हो भन्ने कुरामा दुईमत छैन । माटो बोट विरुवाहरुलाई चाहिने खाद्यतत्वको भण्डार हो र बाली उत्पादनको एउटा सशक्त माध्यम हो । नेपाल एउटा सानो देश भएपनि यसको भौगोलिक विविधताले गर्दा यहाँको थरीथरीका माटोमा विभिन्न खाद्यतत्वको समस्या टड्कारो

रूपमा देखा परेको छ । कृषि बाली उत्पादनको दृष्टिकोणले हामी कहाँ के कस्तो माटो छ भन्ने अभिप्रायले माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, हरिहरभवनले जिल्ला स्तरीय माटोको उर्वराशक्ति नक्सा बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । यसै क्रममा आ.ब. २०६९/७० मा निर्देशनालयबाट ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटो उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरिएको छ । मलाई पूर्ण विश्वास छ, यसले कृषि बाली उत्पादनको लागि मलखाद व्यवस्थापनमा कृषक समेत सम्बन्धित सबै निकायलाई भरपुर सहयोग गर्नेछ ।

यस माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयारीमा सहयोग पुऱ्याउने दिगो र भू-व्यवस्थापन कार्यक्रम तथा सक्रियताको साथ जुट्नु हुने यस निर्देशनालयका कृषि प्रसार अधिकृत श्री शिवसुन्दर घिमिरे, माटो विज्ञ श्री इन्द्र ओली, माटो विज्ञ श्री किरणहरी मास्के, माटो विज्ञ श्री चन्द्रप्रसाद रिसाल र कम्प्युटर टाइप गर्ने श्री यादव सिलवाल लगायत सबै कर्मचारीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिदै प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउने कृषि विकास कार्यालय, ओखलढुङ्गा तथा गैर सरकारी संस्थाहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

सत्यनारायण मण्डल

का.मु. प्रमुख माटो विज्ञ

विषय सूची

१.	माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय	३
	परिचय	३
	उद्देश्य	३
२.	निर्देशनालय तथा यस अन्तरगत सञ्चालन हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु	३
३.	ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा	२
४.	माटो उर्वराशक्ति नक्सा किन र कसरी ?	२
५.	ओखलढुङ्गा जिल्लाको परिचय	३
६.	सर्भेक्षण कार्यको प्रकृया	५
	१) स्थलगत कार्य	५
	२) प्रयोगशालामा कार्य	५
७.	अभिलेख मिलान र नक्सा तयारी	१०
	१) माटोको प्रतिक्रिया	१०
	२) विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यतत्व को वर्गिकरण	१०
८.	ओखलढुङ्गा जिल्लाको भू-बनावट	११
९.	प्रयोगशालामा प्राप्त भएका माटोका नमूनाको परीक्षण परिणाम	११
	१) माटोको प्रतिक्रिया	११
	२) प्रांगारिक पदार्थ	११
	३) जम्मा नाइट्रोजन	१२
	४) विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस	१२
	५) विरुवालाई प्राप्त हुने पोटास	१२
१०.	माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापनको लागि सिफारिश	१३
	१) माटोको प्रतिक्रिया	१३
	२) प्रांगारिक पदार्थ	१५
	३) नाइट्रोजन	१६
	४) फस्फोरस	१७
	५) पोटास	१७
११.	सिफारिश तथा सुझाव	१८
१२.	सन्दर्भ र सामाग्री	१८
१३.	ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटो परीक्षण नतिजा	१९

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय

परिचय

देशले उत्पादन वृद्धिमा खोजेको उद्देश्य पूर्तिको अहम् भूमिका माटो व्यवस्थापन क्षेत्रको रहेको तथ्यलाई दृष्टिगत गरी माटो व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई केन्द्रियस्तर, क्षेत्रीयस्तर र जिल्लास्तरमा सञ्चालित गरिएको छ। केन्द्रियस्तरमा माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय र क्षेत्रीय स्तरमा क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशालाहरूले मुख्यतः कृषि सेवा केन्द्र मार्फत जिल्ला कृषि विकास कार्यालयद्वारा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा प्राविधिक टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको स्थापना गरिएको हो।

उद्देश्य

- समय सापेक्ष मल तथा माटो व्यवस्थापन प्रविधि विकास गर्ने र कृषक स्तरसम्म पुऱ्याई कृषि उत्पादन बढाउने।
- विभिन्न बालीमा माटोको उर्वराशक्ति तथा सो सम्बन्धित समस्याको पहिचान, निराकरणमा सहयोग पुऱ्याउने।
- भौगोलिक विशेषताको आधारमा नेपालको माटोको समस्या पहिचान गरी दिगो भू-व्यवस्थापन प्रति जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
- सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय गरी माटो व्यवस्थापन कार्यक्रम तथा सेवालाई व्यापक गर्ने।

निर्देशनालय तथा यस अन्तरगत सञ्चालन हुने मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

- माटो विश्लेषण तथा मलखाद सिफारिश
- मलखाद विश्लेषण
- सूक्ष्मतत्व विश्लेषण
- जैविक मल उत्पादन, परीक्षण तथा प्रदर्शन
- क्षेत्रीय तथा जिल्ला स्तरीय माटो सेवा कार्यक्रम अनुगमन तथा समस्या अध्ययन
- विभिन्न बालीमा मलखाद प्रयोग अध्ययन
- माटोको उर्वराशक्ति नक्सा उत्पादन
- मलखाद अभियान
- माटो शिविर सञ्चालन

ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा

माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय हरिहरभवनले माटो व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु जस्तै माटोको नमूना विश्लेषण, विश्लेषणका आधारमा मलखाद सिफारिश दिने र रसायनिक मल विश्लेषण गरी मलको गुणस्तर नियन्त्रणमा टेवा पुऱ्याउने, एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापनमा कृषक पाठशालाको अनुगमन, निरीक्षण र सञ्चालनमा समेत सहयोग गरी दिगो माटो व्यवस्थापनमा टेवा पुऱ्याउँदै आउनुको साथै विभिन्न जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्दै आइरहेको छ। हालसम्म यस निर्देशनालयबाट १५ वटा जिल्लाको माटो उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरि सकिएको छ। यसै अनुरूप यस आर्थिक वर्ष २०६१/६२ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार पूर्वाञ्चल क्षेत्र अन्तर्गत ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरिएको छ।

बाली विरुवालाई हुर्कन, फुल्ल र फल्ल विभिन्न १६ वटा पोषक तत्वहरुको आवश्यकता पर्दछ। १६ वटा पोषक तत्व मध्ये नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास लगायत १३ वटा तत्वहरु विरुवालाई माटोबाट प्राप्त हुने हुँदा माटोको उर्वराशक्ति स्थिति थाहा पाउन आवश्यक हुन्छ। जिल्लाको भू-बनावटको आधारमा माटोको नमूना संकलन गरी विश्लेषणका आधारमा भू-सूचना प्रविधिबाट तयार गरिएको यस प्रकारको नक्साबाट माटोको उर्वराशक्ति स्थिति थाहा हुने हुँदा यो प्रविधि कृषकवर्गहरु लगायत योजना तर्जुमामा पनि ठूलो सहयोग पुग्ने देखिन्छ।

माटो उर्वराशक्ति नक्सा किन र कसरी ?

माटो एउटा मुख्य प्राकृतिक श्रोत हो यसका विभिन्न गुणहरु हुन्छन्। जस्तै भौतिक गुण (बनावट, बुनौट, रंग), रसायनिक गुण (माटोको प्रतिक्रिया, नाइट्रोजन, फस्फोरस पोटासको उपलब्धता) र जैविक गुण (शुक्ष्म जीवाणुको क्रियाकलाप)। यी गुण मध्ये यस प्रकारको माटोको उर्वराशक्ति नक्साबाट माटोको भौतिक र रसायनिक गुणको जानकारी लिन सकिन्छ। माटोको उर्वराशक्ति नक्सा बनाउँदा निम्न बुँदाहरुमा मध्यनजर राखिएको थियो।

- माटो सर्वेक्षण र विभिन्न भू-बनावटको आधारमा माटोको नमूना संकलन।
- माटोका नमूनाहरु विश्लेषण (माटोको पि.एच., नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोटास प्रांगारिक पदार्थ)
- विश्लेषणको आधारमा मलखाद लगायत माटोको प्रतिक्रियाका नतिजाहरु नक्सामा परिणत गरी उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्ने।

ओखलढुङ्गा जिल्लाको परिचय

ओखलढुङ्गा जिल्ला नेपालको पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको पहाडी जिल्ला हो । नेपालको ५ विकास क्षेत्र मध्ये पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको दुर्गम जिल्ला मध्ये ओखलढुङ्गा पनि एक हो । प्राकृतिक स्रोतले भरिपूर्ण यो जिल्ला मनमोहक दृश्यको लागि पनि नेपालको एउटा प्रमुख जिल्ला हो । सगरमाथा अञ्चलमा पर्ने यस जिल्लाको पूर्वमा खोटाङ्ग, पश्चिममा रामेछाप र सिन्धुली, उत्तरमा सोलुखुम्बु र दक्षिणमा उदयपुर जिल्ला पर्दछन् । यस जिल्लाको मुख्य उत्पादन जडीबुटी र ओखर भएपनि दक्षिणी भागमा, सुन्तला, आँप, केरा, जुनार, अम्बा आदि हुन्छ भने आलु मकै, कोदो यस जिल्लाका मुख्य बाली हुन् ।

१. भू-अवस्थिति :

अक्षांश २७° ६' देखि २७° ३२' उत्तर
देशान्तर ८६° १' देखि ८६° ४' पूर्व
समुद्र सतहबाट उचाई : ३९० देखि ३६२७ मिटर

२. भू-उपभोग (हेक्टरमा)

जिल्लाको कूल क्षेत्रफल	१,०५,८६४
सर्वेक्षण गरिएको खेतीयोग्य जग्गा	५३,५००
क) खेत	६,६०५
ख) पाखोबारी	१७,२६५
ग) खरबारी	२९,६३०
अन्य जग्गा (चरन, वन, बगर, आदि)	५२,३६४

सिंचाई अवस्था (खेत तथा पाखोबारी)

वर्षभरी सिंचित	२,०११
मौसमी सिंचित	४,६७९
आकासे सिंचित	१७,१८०
कूल जम्मा	: २३,८७०

३. राजनैतिक भूस्थिति

यस जिल्लामा निर्वाचन क्षेत्र २ वटा, इलाका ११ वटा, गा.वि.स ५६ वटा रहेको छ भने यस जिल्लामा नगरपालिका छैन ।

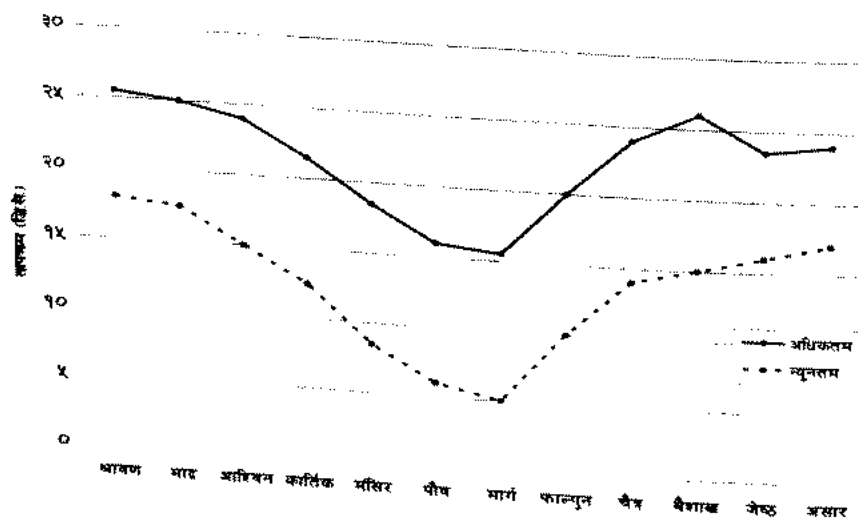
४. हावापानी

यस जिल्लामा उष्ण, समशितोष्ण र शितोष्ण प्रकारको हावापानी छ भने वर्षभरिको औसत अधिकतम तापक्रम २०.४ डिग्रि से. र न्यूनतम १२.८ डिग्रि से. सम्म रहन्छ । वर्ष भरिको तापक्रम र वर्षा तलका तालिकामा दिइएको छ ।

महिना	तापक्रम (डि.से.)		वर्षा मि.मि.	पानी परेको जम्मा दिन
	अधिकतम	न्यूनतम		
श्रावण	२५.५	१८.०	३८९.०	२२
भाद्र	२५.०	१७.५	२३१.५	२२
आश्विन	२४.०	१५.०	२४२.०	१५
कार्तिक	२१.५	१२.५	१३.०	४
मंसिर	१८.५	८.५	०	०
पौष	१६.०	६.०	१९.५	२
मार्ग	१५.५	५.०	१७.५	३
फागुन	२०.०	१०.०	८.५	३
चैत्र	२४.०	१४.०	३.०	४
वैशाख	२६.०	१५.०	९६.०	१४
जेठ	२३.५	१६.०	९.५	२६
असार	२४.०	१७.०	६२६.५	२०

स्रोत : जि.कृ.वि.का., ओखलढुंगा

तापक्रम

Land Use

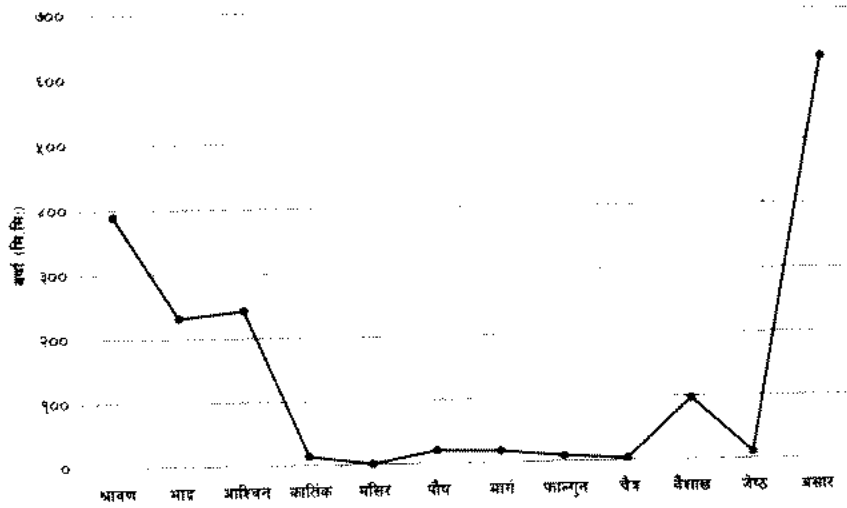

40 Kishimoto et al.

Soil Management Directorate, Hartharbhawan

बर्षा

५. जनसंख्या

जम्मा जनसंख्या	१५६७०२
पुरुष	७५३६१
महिला	८१३४१
परिवार संख्या	३०१२१
कृषि पेशामा	९४%

६. भौगोलिक धरातलीय वर्गीकरण

लेकाली प्रदेश	२० प्रतिशत
मध्य पहाडी प्रदेश	६५ प्रतिशत
बेसी र टार प्रदेश	१५ प्रतिशत

७. जिल्लाका अग्ला डाँडाहरू

लाम्जा, ताक्लु भञ्ज्याङ्ग, गौरीवन थुम्की, भुसुन्दे, तीनतले, देउराली, चप्लु, कमेरे, विवलाटे, पातले, ककने डाँडा, छेभाविङ्ग आदि पर्दछन् ।

८. जिल्लाका प्रमुख टारहरू

रुम्जाटार, गाम्नाङ्गटार, रामपुरटार, जरायोटार, सोक्याटार, कुईभिरटार, हर्कपुरटार, विगुटार, देवीटार आदि पर्दछन् ।

९. यातायात

सडक यातायात

कटारी ओखलढुङ्गा निर्माणधिन ८८ किलोमिटर सडकमा ट्रयाक्टर चल्ने गरेको भएपनि सार्वजनिक यातायात कटारी-धुर्मी (उदयपुर खण्ड ४६ कि.मी.) मा मात्र शुरु भएको छ। कृषि सडक : ओखलढुङ्गा-ठूलाछाप, ओखलढुङ्गा-रामपुर, ओखलढुङ्गा-रुम्जाटार

हवाई यातायात

सदरमुकामबाट करिब १० कि.मि. तल रुम्जाटारमा हवाई मैदान भएको, हप्तामा आइतवार, मंगलवार, बिहिवार र शनिवार चार पटक काठमाडौं, हप्तामा २ दिन उडान विराटनगरतर्फ आर.एन.ए.सी.बाट तथा मंगलवार बिहिवार र आइतवार ३ उडान काठमाडौंतर्फ यति एयर लाईन्सबाट भईरहेको छ।

१०. विभिन्न बालीको क्षेत्रफल र उत्पादन विवरण

क्र.सं.	बाली	क्षेत्रफल
१	खाद्यान्न बाली	
	- धान चैते	२७०
	- धान वर्षे	६५८०
	- मकै बसन्त	५४०
	- मकै वर्षे	१२०९५
	- गहुँ	२८५५
	- फापर	३८
	- कोदो	७७४०
२	आलु	
	- आलु हिउँदे	१३३०
	- आलु वर्षे	१४३५
३	दलहन	
	- मास	१२०
	- भटमास	२२०
	- गहत	५५
	- मस्याङ	८५
	- बोडी	७५
	- सिमी	२२
	- मसुरो	३
	- अन्य	१२

क्र.सं.	बाली	क्षेत्रफल
४	तेलहन	
	- तोरी	४२५
	- भुसेतिल	३५
	- अन्य	१५
५	मसला बाली	
	- अदुवा	२१
	- प्याज	१७
	- लसुन	१७
	- खुर्सानी	२५
	- बेसार	१५
६	नगदेबाली	
	- सुर्ति	-
	- उखु	५
७	तरकारी	
	- बर्रै	१९५
	- हिउँदै	५७७
	- बेमौसमी	२६८
	जम्मा	३५०९०

श्रोत : जि.कृ.वि.का., ओखलढुंगा

११. बाली प्रणाली

खेत

धान - गहुँ - मकै	मकै - भटमास - खाली	मकै - खाली - खाली
धान - गहुँ - खाली	धान - तोरी - मकै	मकै - तरकारी - खाली
धान - गहुँ - धान	धान - आलु - मकै	मकै - पिङ्गालु - तरकारी
धान - फापर - मकै	धान - तरकारी - खाली	

पाखो बारी

मकै - कोदो - खाली	मकै - आलु - खाली	मकै - गहुँ - खाली
मकै - फापर - खाली	आलु - खाली - खाली	मकै - मास - खाली

मिश्रित बाली

खेत :	गहुँ + तोरी	गहुँ + केराउ	आलु + मुला
पाखोबारी :	मकै + सिमी	मकै + आलु	कोदो + मुला + रायो
	कोदो + मास		

समर्पण कार्यको प्रकृया

माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्दा स्थलगत भ्रमण भन्दा पूर्व नै सर्वेक्षण सम्बन्धी पूर्व तयारी गर्नुपर्ने हुन्छ। यसको लागि विभिन्न किसिमका नक्साहरुको अध्ययन, रेखांकनहरु कार्यालयमै सम्पन्न गर्नुपर्ने हुन्छ। यसै अनुरूप ओखलढुङ्गा जिल्लाको भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय, नापी विभाग स्थलगत नापी महाशाखाबाट तयार गरिएका नक्सा र राष्ट्रिय योजना आयोगबाट भू-सूचना प्रणाली (जि.आइ.एस.) बाट तयार गरिएका डिजिटल नक्साहरु प्रयोगमा ल्याइएको छ। कार्यालयमा काम गर्दा ओखलढुङ्गा जिल्लाको भू-धरातल, भूप्रयोग, ओखलढुङ्गा जिल्लामा भएका नदी, बाटो र गा.वि.स.हरु छुट्याइएका डिजिटल नक्साहरुलाई प्रयोगमा ल्याई माटोका नमूना संकलन गर्न रेखांकन गरिएको थियो।

१) स्थलगत कार्य

सादा नक्सा र डिजिटल नक्सामा माटोको नमूना संकलन गर्न रेखांकन गरिदा खास गरि खेत पाखो छुट्याइएको क्षेत्रमा गै नमूना संकलन गर्ने कार्य स्थलगत रुपमा गरियो। माटोको नमूना संकलन गर्दा यस माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयका प्राविधिक, क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला, भुम्काका प्राविधिक, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय ओखलढुङ्गाका प्राविधिक क्षेत्रीय माटो परीक्षण प्रयोगशाला भुम्का, माटो परीक्षण प्रयोगशाला ओखलढुङ्गा र दिगो भू-व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तरगत काम गर्ने संस्थाका प्राविधिकहरुलाई प्रयोगमा ल्याइएको थियो। माटोको नमूनाहरु संकलन गर्दा खेतीयोग्य जमिनबाट उपलब्ध तहको माटो (१५-२० से.मी.) बाट मात्र माटोका नमूनाहरु संकलन गरिएको थियो। नमूना संकलन गर्दै पोलीथिनका झोलाहरुमा नम्बर अंकित बनाई अभिलेख राखी माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयको प्रयोगशालामा पुर्याइएको थियो।

२) प्रयोगशालामा कार्य

स्थलगत कार्यबाट प्राप्त भएका माटोका नमूनाहरु प्रयोगशालामा प्राप्त भएपछि प्रयोगशालामा परीक्षणको कार्य सुरु गरियो। माटोका नमूनाहरु स्थलगत रुपमा राखिएका अभिलेख अनुसार प्रयोगशालाको मुख्य किताबमा माटोका नमूनाहरु दर्ता गर्ने काम गरि माटोका नमूनाहरु राम्रोसँग छायाँमा सुकाइ काठका पिर्कामा माटो पिच्ने काम भयो। प्रयोगशालामा माटो परीक्षण गर्दा माटोमा भएको कूल नाइट्रोजन, विरुवाले प्राप्त गर्ने फस्फोरस, विरुवाले प्राप्त गर्ने पोट्यास, प्रांगारिक पदार्थ र माटोमा भएको अम्लीयपना र क्षारीयपनाहरु परीक्षण गर्नुपर्ने हुँदा माटोको परीक्षण पूर्व प्रयोगशालामा नमूना परीक्षणको लागि तयारी गरिएको थियो।

10 其 他 附 件

क) माटोको प्रतिक्रिया परीक्षण (pH)

माटोको अम्लीयपना क्षारीयपना परीक्षण गर्दा बराबर परिमाणमा माटोको नमूना र शुद्धपानीको घोल बनाई विभिन्न पि.एच.मान जस्तै ४ पि.एच., ७ पि.एच र ९ पि.एच भएका वफरवाट पि.एच. मेसिनलाई सही बनाई माटोको प्रतिक्रियाको परीक्षण गरिएको थियो ।

ख) माटोमा भएको प्रांगारिक पदार्थको परीक्षण (OM)

माटोमा भएको प्रांगारिक पदार्थ परीक्षण सुधार गरिएको Waley-Black Method तरिकाबाट गरिएको थियो ।

ग) जम्मा नाइट्रोजन परीक्षण (Nitrogen) :

माटोमा भएको जम्मा नाइट्रोजन प्रतिशतमा Kjeldhal Digestion तरिकाबाट परीक्षण गरिएको थियो ।

घ) विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस :

विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस सुधारीएको Olsen's Bicarbonet तरिकाबाट परीक्षण गरिएको थियो

ङ) विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास :

विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास तटस्थ एमोनियम एसिटेटबाट निचोड निकाली Flame Photometer बाट निर्धारण गरिएको छ ।

अभिलेख मिलान र नक्सा तयारी

स्थलगत भ्रमणमा जाँदा तयार गरिएको रेखांकन नक्साको आधारमा र स्थलगत रूपमा माटोका नमूनाहरु ल्याइएको ठाउँ लगाएको नक्सामा अंकित गरि सोही अनुसार प्रयोगशालाबाट विभिन्न जाँचबाट आएको परिमाणलाई भू-सूचना प्रणालीबाट नक्सामा राखि माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गरिएको छ। माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्दा माटोको प्रतिक्रिया जम्मा नाइट्रोजन, विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस, विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास र प्रांगारिक पदार्थ तलको टेबलमा देखाइए अनुसार निर्धारण गरिएकोछ।

१) माटोको प्रतिक्रिया

सि.नं.	पि.एच.	प्रतिक्रिया
१	५.५ भन्दा कम	अम्लीय
२	५.५ देखि ६.५ सम्म	हल्का अम्लीय
३	६.५ देखि ७.५ सम्म	तटस्थ (करीब)

२) विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यतत्व को वर्गिकरण

सि. नं.	खाद्यतत्वको वर्गिकरण	प्रांगारिक पदार्थ प्रतिशत	जम्मा नाइट्रोजन प्रतिशत	प्राप्त हुने फस्फोरस के.जी./हेक्टर	प्राप्त हुने पोट्यास के.जी./हेक्टर
१	अति कम	१ भन्दा कम	०.०५ भन्दा कम	१० भन्दा कम	५५ भन्दा कम
२	कम	१ - २.५	०.०५ - ०.१	१० - ३०	५५ - ११०
३	मध्यम	२.५ - ५.०	०.१ - ०.२	३० - ५५	११० - २८०
४	अधिक	५ - १०	०.२ - ०.४	५५ - ११०	२८० - ५००
५	अत्याधिक	१० भन्दा माथि	०.४ भन्दा माथि	११० भन्दा धेरै	५०० भन्दा बढी

ओखलढुङ्गा जिल्लाको भू-बनावट

यस जिल्लाको भूधरातल ५ देखि ४० प्रतिशत भिराला जग्गाहरूबाट बनेको पाइन्छ । यस जिल्लाको माटोको वनौट Fragmental बलौटे, दोमट र नदीका नजिकका टारहरूमा पांगो माटो पाइन्छ । यो जिल्ला हिमाली जिल्ला भएको हुँदा यस क्षेत्रको माटो निस, शिष्ट र चुनढुंगाबाट बनेको माटो बढि मात्रामा पाइन्छ । टारहरूमा प्रांगारिक लेदो माटो छ भने भिराला जग्गाहरूमा हिम प्रभावित पहिरोले ल्याएको तथा नांगो चट्टानहरू भएको जमीन पनि पाइन्छ । यहाँको माटो भौतिक खियाईबाट बनेको पाइन्छ, भने यस जिल्लाको भू-बनावटलाई तलको भू-धरातलमा वर्गिकरण गर्न सकिन्छ ।

सि.नं.	जग्गाको किसिम	स्थिति
१)	प्रवाहित लेदो माटोले बनेका फेन	कमै मात्रामा
२)	प्रवाहित लेदोबाट बनेका टार	मध्यम
३)	नदीहरूले बनाएका टारहरू	कम मात्रामा
४)	मध्यमदेखि धेरै भिराला जग्गाहरू	सबैभन्दा बढी जग्गा
५)	धेरै भिराला जग्गाहरू	मध्यम

प्रयोगशालामा प्राप्त भएका माटोका नमूनाको परीक्षण परिणाम

१) माटोको प्रतिक्रिया

सि.नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अम्लीय	२२२	७६.०३	४३,०००
२	हल्का अम्लीय	५६	१९.१८	५,५००
३	क्षारीय	-	-	-
४	तटस्थ (करीब)	१४	४.७९	५,०००
	जम्मा	२९२	१००	५३,५००

२) प्रांगारिक पदार्थ

सि.नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अति कम	२	०.६९	४००
२	कम	२८	९.६६	२५००
३	मध्यम	१८१	६२.४१	३९,०००
४	अधिक	७९	२७.२४	११,५००
५	अत्याधिक	२	०.६९	१००
	जम्मा	२९२	१००	५३,५००

३) जम्मा नाइट्रोजन

सि.नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अति कम	२	०.६८	४००
२	कम	१२	४.११	२,०००
३	मध्यम	१३४	४५.८९	३९,०००
४	अधिक	१३९	४७.६०	१२,०००
५	अत्याधिक	५	१.७१	१००
	जम्मा	२९२	१००	५३,५००

४) विरुवालाई प्राप्त हुने फस्फोरस

सि.नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अति कम	१४	४.७९	३००
२	कम	३७	१२.६७	३,०००
३	मध्यम	६९	२३.६३	८,३००
४	अधिक	८१	२७.७४	३०,९००
५	अत्याधिक	९१	३१.१६	११,०००
	जम्मा	२९२	१००	५३,५००

५) विरुवालाई प्राप्त हुने पोट्यास

सि.नं.	प्रतिक्रिया	नमूना संख्या	प्रतिशत	ढाकेको क्षेत्र (हे.)
१	अति कम	७	२.४०	१,५००
२	कम	३०	१०.२७	६,५००
३	मध्यम	१२०	४१.१०	१५,०००
४	अधिक	७०	२३.९७	२७,०००
५	अत्याधिक	६५	२२.२६	३,५००
	जम्मा	२९२	१००	५३,५००

माटोको उर्वराशक्ति व्यवस्थापनको लागि सिफारिश

१) माटोको प्रतिक्रिया

माटोको प्रतिक्रिया भन्नाले माटोमा अम्लीयपना क्षारीयपनाको स्थितिलाई जनाउँदछ । यसलाई हामी पि.एच.भन्ने गर्दछौं । माटो अम्लीय वा क्षारीय भएमा विरुवालाई उपलब्ध हुने खाद्य तत्वको उपलब्धतामा फरक पर्दछ । विरुवालाई आवश्यक पर्ने विभिन्न १३ वटा खाद्यतत्वहरू विभिन्न पि.एच.मानमा विभिन्न तरिकाले उपलब्ध हुने गर्दछन् । हामीले खेती गर्ने वालीहरू कुनै अम्लीय माटोमा र कुनै क्षारीय माटोमा राम्रो उत्पादन दिने खालका हुन्छन् । त्यसैले माटोको पि.एच.मान सहि राख्न लगाउने वाली अनुसार निर्भर रहन्छ । साधारणतया अम्लीय माटोमा हामीले प्रयोग गरेका केही खाद्यतत्वहरूको घुलनशिल बढी हुन्छ र विरुवालाई विष हुन जान्छ भने क्षारीय माटोमा हामीले प्रयोग गरेका केही खाद्य तत्वहरू अघुलनशिल हुन गई विरुवालाई उपलब्ध हुन सक्दैन । तसर्थ माटोको पि.एच. सुधार गर्दा अम्लीय माटोमा कृषि चुनको प्रयोग गर्नु पर्दछ भने क्षारीय माटोमा हरियोमलको प्रयोगमा जोड दिनु पर्दछ तर कुन वाली लगाउने हो त्यसमा पनि ध्यान पुर्‍याउनु पर्दछ । विभिन्न पि.एच.मानमा विभिन्न खाद्यतत्वको उपलब्धता फरक फरक हुने हुँदा खेती गर्न पूर्व माटो जाँच गराउनुको साथै तलको टेबुलमा दिइएको पोषकतत्वको उपलब्धतामा पनि ध्यान दिनु पर्दछ ।

क) विरुवालाई विभिन्न पि.एच.मानमा हुने पोषकतत्वको उपलब्धता

पोषक तत्वहरू	पि.एच. मान	उपलब्धता
नाइट्रोजन	६.० देखि ८ सम्म	राम्रोसँग उपलब्ध हुन्छ ।
फस्फोरस	६.५ देखि ७.५ सम्म	"
पोटास	६.५ देखि माथि	"
सल्फर	६.० देखि माथि	"
क्याल्सियम	७.० देखि माथि	"
म्याग्नेसियम	७.० देखि माथि	"
आइरन	६.० देखि तल	"
म्याग्नीज	६.५ देखि तल	"
बोरन	७.५ देखि तल	"
बोरन	८.७ देखि माथि	"
कपर जिंक	७.५ देखि तल	"
मोलिब्डेनम	७.० देखि देखि	"

ख) विभिन्न पि.एच.मानमा राम्रो उत्पादन हुने वालीहरूको विवरण :

सि.नं	वाली	पि.एच.मान	सि.नं	वाली	पि.एच.मान
१	कुरिलो	५.२ देखि ७.०	१८	आँप	५.५ देखि ७.०
२	केरा	६.० ,, ७.५	१९	प्याज	५.५ ,, ६.५
३	जौ	६.५ ,, ८.५	२०	केराउ	६.० ,, ७.५
४	कोदा	५.२ ,, ७.०	२१	भुईकटहर	५.० ,, ६.५
५	वन्दा	६.० ,, ७.०	२२	आलु	४.८ ,, ६.५
६	अमिलो फलफूल	५.५ ,, ६.५	२३	मुला	६.५ ,, ७.५
७	नरिवल	६.० ,, ७.५	२४	तोरी	६.० ,, ६.५
८	कफी	४.५ ,, ७.०	२५	धान	५.० ,, ६.५
९	काउली	६.५ ,, ७.५	२६	भटमास	६.० ,, ७.०
१०	धनिया	६.० ,, ७.०	२७	तरुल	६.० ,, ८.०
११	कपास	५.० ,, ६.०	२८	सूर्यमुखी	६.० ,, ७.५
१२	बोडी	५.० ,, ६.५	२९	सखरखण्ड	५.८ ,, ६.०
१३	फर्सि	६.० ,, ७.३	३०	चिया	४.० ,, ५.५
१४	लसुन	६.५ ,, ७.५	३१	सुर्ति	५.५ ,, ७.५
१५	बदाम	५.३ ,, ६.६	३२	टमाटर	५.५ ,, ७.०
१६	सनै	६.० ,, ७.९	३३	गहुँ	५.५ ,, ७.५
१७	मकै	५.५ ,, ७.५	३४	अदुवा	६.८ ,, ७.०

ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटाको नमूनाहरु परीक्षण गर्दा धेरै जसो जग्गा (४३,००० हे.) को माटो अम्लीय देखिएको छ। यसको सुधारको लागि कृषि चुनको प्रयोग निकै जरुरी देखिन्छ। यसको अलावा माटोमा प्रांगारिक मलहरु जस्तै गोठेमल, कम्पोष्ट मलहरु बढि मात्रामा प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ। कृषि चुन कति मात्रामा प्रयोग गर्ने भन्ने कुरा विभिन्न पि.एच.मान, सिंचाइको सुविधा र माटोको वुनौटमा भर पर्दछ। अम्लीयपना सुधार कृषि चुनबाट निकै उपयोगी देखिएको हुँदा तलको तालिकाका आधारमा खेती लगाउनु भन्दा १ महिना पहिले माटोमा कृषि चुन प्रयोग गर्नु पर्दछ।

10. Kibernetika

विभिन्न पि.एच. मानमा कृषि चुनको प्रयोग तलको टेबुलमा दिइएको छ ।

पि.एच.	कृषि चुन सिफारिश के.जी प्रति रोपनी					
	पहाड			तराइ		
	बलौटे दोमट	दोमट	चिम्टे दोमट	बलौटे दोमट	दोमट	चिम्टे दोमट
६.५	१५	२०	२४	८	१४	२२
६.३	२९	४०	४८	१५	२४	४४
६.२	४३	६०	७२	२३	३४	६४
६.१	५८	७८	९८	३०	४४	८६
६.०	७१	९२	१२०	३८	५२	१०६
५.९	८५	११०	१४६	४५	६२	१२८
५.८	९७	१२८	१६६	५२	७२	१४६
५.७	१०८	१४२	१८८	५८	८२	१६६
५.६	११९	१५८	२०८	६४	९०	१८४
५.५	१३०	१७०	२३०	७०	१००	२००
५.४	१४०	१८८	२५२	७६	११०	२२०
५.३	१५०	२०४	२७४	८१	११८	२३८
५.२	१६०	२१८	२९४	८६	१२६	२५४
५.१	१६९	२२८	३१४	९१	१३६	२७०
५.०	१७६	२४०	३३४	९६	१४२	२८६
४.९	१८४	२५२	३५४	१०१	१५०	३०२
४.८	१९१	२६२	३७४	१०६	१५८	३१६
४.७	१९९	२७२	३९०	१११	१६६	३३०
४.६	२०५	२८०	४०६	११५	१७४	३४०
४.५	२१०	२९०	४२०	१२०	१८०	३५०

२) प्रांगारिक पदार्थ

प्रांगारिक पदार्थ बाली विरुवाको लागि र दिगो माटो व्यवस्थापनको लागि अति उपयोगी र अति आवश्यक मानिन्छ । माटोमा प्रांगारिक पदार्थ जस्तै : गोठेमल, कम्पोष्ट, हरियोमल आदिको प्रयोग बढि मात्रामा गर्नु पर्दछ । हाम्रो देशमा माटोले खोजेको मात्रामा प्रांगारिक पदार्थको पूर्ति निकै कम देखिन्छ । ओखलढुङ्गा जिल्लाको माटोमा प्रांगारिक पदार्थ मध्यम छ । करीब ३,००० हे. (थाक्ते, उभु र वाक्सा गा.वि.स.) मा प्रांगारिक पदार्थ कम छ र त्यसलाई बढाउनु पर्छ । माटोमा भएको अधिक प्रांगारिक पदार्थलाई कायमै राख्नु पर्दछ । यसलाई दिगो राख्नको लागि बढि मात्रामा प्रांगारिक मलहरु प्रयोग गर्नु पर्दछ । माटोमा प्रांगारिक पदार्थको प्रयोगले निम्न कुराको फाइदा हुन जान्छ ।

- प्रांगारिक पदार्थ नाइट्रोजनको श्रोत हो ।
- प्रांगारिक पदार्थले विरुवाको आवश्यक पर्ने सबै किसिमका खाद्यतत्वहरु उपलब्ध गराउँदछ ।
- माटोको वनावट र वुनौटमा सुधार ल्याउँदछ ।
- प्रांगारिक पदार्थले पानी धारण गर्ने शक्ति बढाउँदछ ।
- माटोमा सुक्ष्म जैविक क्रियाकलाप बढाउँदछ ।
- खाद्य तत्वलाई सुरक्षित राख्दछ र भूक्षय हुनबाट बचाउँदछ ।
- अम्लीय तथा क्षारीय माटोलाई सुधार गर्दछ ।
- माटोका कणहरु जोड्ने काममा सिमेन्टको काम गर्दछ ।
- माटोलाई सधैं दिगो रूपमा राख्दछ ।

३) नाइट्रोजन

नाइट्रोजन तत्व विरुवाको लागि प्रमुख खाद्यतत्व भनिन्छ । हरितकण, एमिनो एसिड, प्रोटीन, प्रोटोप्लाज्म आदि नाइट्रोजनका अंश हुन् । नाइट्रोजन तत्वको विरुवामा हरियोपना ल्याउँदछ । विरुवाको विकास गराउँदछ । विरुवामा प्रोटीनको मात्रा बढाउँदछ । कार्वन जम्मा हुने प्रक्रियालाई नियन्त्रण गर्दछ । प्रकाश संश्लेषण क्रियालाई नियन्त्रण गर्दछ । वनस्पति वृद्धिलाई तिब्रता दिनुको साथै कोषको आकारलाई ठूलो बनाउँदछ । पानीको भाग बढाउँदछ । क्याल्सियमको मात्रालाई विरुवाको कोशिकामा कम गराउँदछ । बीउ बनाउने काममा मद्दत गर्दछ र बालीको गुणस्तर बनाउने गर्दछ ।

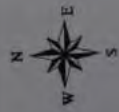
नाइट्रोजनको कमी भएमा पुराना पातको टुप्पाबाट मध्य नसातिर पहेंलोपना बढ्दछ । विरुवा बढ्न सबैदैन । साधारणतया पातहरु फिक्का पहेंलोपना देखिन्छ । माटोमा नाइट्रोजन कमी हुनुका मुख्य कारणहरुमा माटोमा प्रांगारिक पदार्थको कमी, माटोमा भएको नाइट्रोजन चुहिएर, उडेर, विरुवाले उपयोग गरेर, माटोमा नाइट्रोजन स्थिरकरण हुनु, विरुवाको आवश्यकता अनुरूप नाइट्रोजन नथपिनु आदि हुन् ।

नाइट्रोजन तत्वका श्रोतहरुमा प्रांगारिक मल, रसायनिक मल, वर्षाको पानी, माटोको प्रांगारिक पदार्थ जीवाणुबाट स्थिरकरण आदि प्रमुख हुन् ।

ओखलढुंगा जिल्लाको माटोमा नाइट्रोजन मध्यम खालको छ । यसको कारण प्रांगारिक पदार्थले पनि नाइट्रोजनलाई टेवा दिने हुँदा प्रांगारिक पदार्थ जिल्लामा मध्यम खालको भएको हुँदा नाइट्रोजनको कमी नदेखिएता पनि माटोमा यी तत्व दिगो राख्न नाइट्रोजन तत्व प्रयोग गरी रहनु उचित हुन्छ । खास गरेर जिल्लाको करीब २५०० हे. जहाँ नाइट्रोजन कमी देखिएको छ । त्यसको परिपूर्ति गरिराख्नु आवश्यक हुन्छ ।

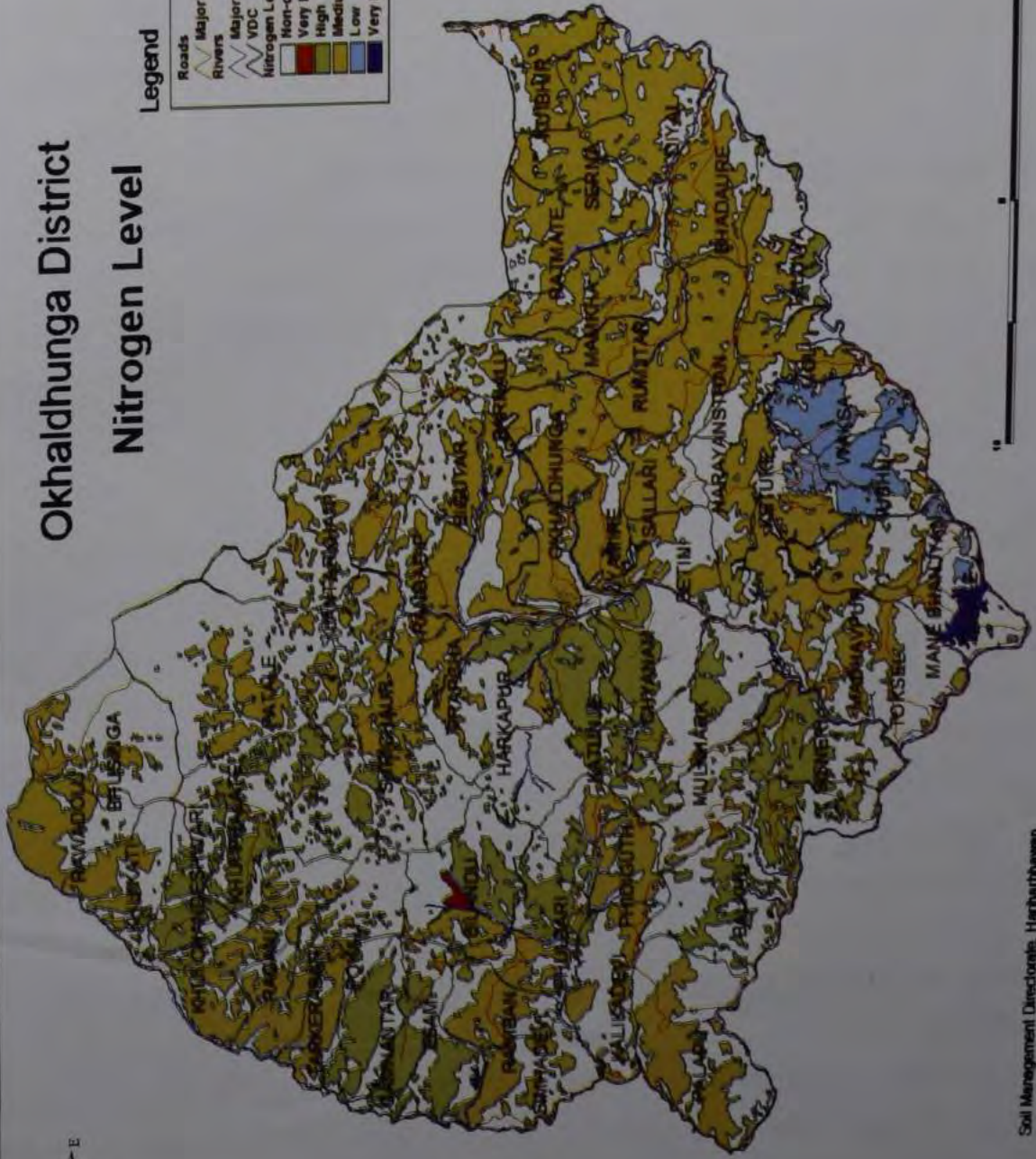

90 **WILSON**

Okhaldhunga District Nitrogen Level

Legend

४) फस्फोरस

फस्फोरस वाली विरुवाको लागि आवश्यक पर्ने प्रमुख तत्व हो। फस्फोरस सबै जीवित कोषिकामा पाइन्छ। फस्फोरसको मुख्य काम जराको विकास, समयमै वाली पकाउने दलहन वालीमा गिर्खा बनाउने, पात, दाना र विरुवाको गुणस्तर वढाउने आदि कामको लागि फस्फोरस तत्वको आवश्यकता पर्दछ। यही फस्फोरसको कमी हुन गएमा पानमा वैजनी रंग देखिनु, जराको विकास रोकिनु, वालीको विकास रोकिनु, वाली समयमा नपाक्नु, बीउ दाना गुणस्तरयुक्त पोटिलो नहुनु जस्ता लक्षणहरु देखा पर्दछन्। फस्फोरसको मुख्य श्रोत भनेको एप्टाइट खनिज हो अन्य श्रोतमा रसायनिक मल, प्रांगारिक मलहरु नै हो।

ओखलढुंगा जिल्लामा फस्फोरसको मात्रा मध्यमदेखि अधिक भएको हुँदा फस्फोरसको स्थिति राम्रो पाइएको छ। यसलाई दिगो राख्न मलखाद प्रयोग भने जारी राख्नु पर्दछ। जिल्लाको करिब २५०० हे. (रगनी, सिम्हादेवी, माने मञ्जङ्ग र उसु गा.वि.स.) मा फस्फोरसको मात्रा कम देखिएकोले त्यस क्षेत्रमा सिफारिश अनुसारको फस्फोरसयुक्त मल प्रयोग गर्न आवश्यक छ।

५) पोटास

पोटास तत्व पनि वाली विरुवालाई आवश्यक पर्ने प्रमुख तत्व मध्ये एक हो। पोटासले प्रोटीन र हरितकण बनाउन, माड तथा चिनी बनाउन र परिवहन गर्न, रोगकीराको आक्रमण रोक्न, दानालाई पोटिलो पार्ने, जाडो तथा अन्य अवरोधकहरुलाई सहन सक्ने क्षमता बढाउन सहयोग गर्दछ। पोटास तत्वले विरुवाको शारीरिक निर्माणमा गहन भूमिका खेल्दछ। माटोमा पोटास तत्वको कमी भएमा कार्वाहाइड्रेड, न्यूक्लिक एसिड र प्रोटीनको मात्रमा गिरावट आउँदछ। डाँठ, काण्डहरु कमजोर भएर जान्छन्। रोगकीराको आक्रमण बढ्दछ। विरुवा बढ्न सक्दैन। विरुवाका हाँगाका अन्तर गाँठा छोटिन्छन्। विरुवा ढल्दछ। विरुवाका दाना चाउरिने जस्ता लक्षण देखा पर्दछन्। पोटासको मुख्य श्रोत भनेको विनियम योग्य पोटास हो। यसको अलावा विरुवाको अवशेष, प्रांगारिक मल, रसायनिक मल आदि हुन्।

हाम्रो देशको माटोमा पोटासको मात्रा बढी भए जस्तै ओखलढुंगा जिल्लामा पनि अधिक देखि मध्यम खालको देखिन्छ। विगत वर्षहरुमा हाम्रो देशको माटोमा अधिक भएतापनि कृषकवर्गहरुले पोटास कम मात्रामा प्रयोग गर्ने हुँदा पोटासको मात्रा माटोमा घट्दै गएको छ। यसकारण यस जिल्लामा पनि पोटासलाई दिगो राख्नु पोटासयुक्त मलहरु प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ। खास गरेर रावाडोलु, जन्तरखानी, रंगदीप, परापचा, उभु, पलापु, आदि गा.वि.स.को करीब ८००० हे. जग्गामा पोटासको मात्रा कम देखिएको छ। यी क्षेत्रहरुमा पोटासयुक्त मल प्रयोग गर्न विशेष ध्यान दिनुपर्दछ।

सिफारिश तथा सुझाव

अतः माटोको उर्वराशक्ति नक्सा तयार गर्न परीक्षण गरिएका माथिका नतिजाका आधारमा समग्रमा जिल्लाको माटोको पि.एच. अम्लीय, माटोमा भएको प्रांगारिक पदार्थ मध्यम, माटोमा भएको नाइट्रोजन मध्यम देखि अधिक, माटोमा भएको फस्फोरस मध्यम देखि अधिक र पोटास कम देखि अधिक देखिन्छ। यसकारण पनि ओखलढुंगाको पि.एच.को स्थिति र पोटाश बाहेक पोषक तत्वहरुको स्थिति सन्तोषजनक देखिन्छ। माटोको pH लाई सुधार गर्न माथि नै सुझावहरु लेखिएको छ भने अन्य पोषक तत्वहरुको स्थिति अझ सुधार गर्न र माटोलाई दिगो राख्न सिफारिश मलखादको प्रयोग बाहेक तलका कुराहरुलाई ध्यानमा राख्न अनुरोध गरिन्छ।

- माटोमा प्रांगारिक पदार्थको प्रयोग प्रशस्त मात्रा गर्ने।
- रसायनिक मलको प्रयोग जथाभावी नगरी सिफारिश अनुसार मात्र गर्ने।
- बाली प्रणालीमा सुधारको लागि कोशे बालीहरुको पनि खेती गर्ने।
- माटो बग्नबाट बचाउन भूक्षयको रोकथाम गर्ने।
- कम्पोष्ट बनाउने तरिकामा सुधार गरी गुणस्तरयुक्त कम्पोष्ट प्रयोग गर्ने।
- अम्लीय माटोको सुधार गर्ने।
- भिराला जग्गाबाट माटो बग्न नदिन गहरा बनाइ खेती गर्ने।
- हरियो मलको प्रयोग गर्ने।
- माटोको एकीकृत व्यवस्थापन अनुसार खेती प्रणाली गर्ने।
- वन संरक्षणमा विशेष ध्यान दिने।
- कृषि वनको अवधारणालाई प्रयोगमा ल्याउने।

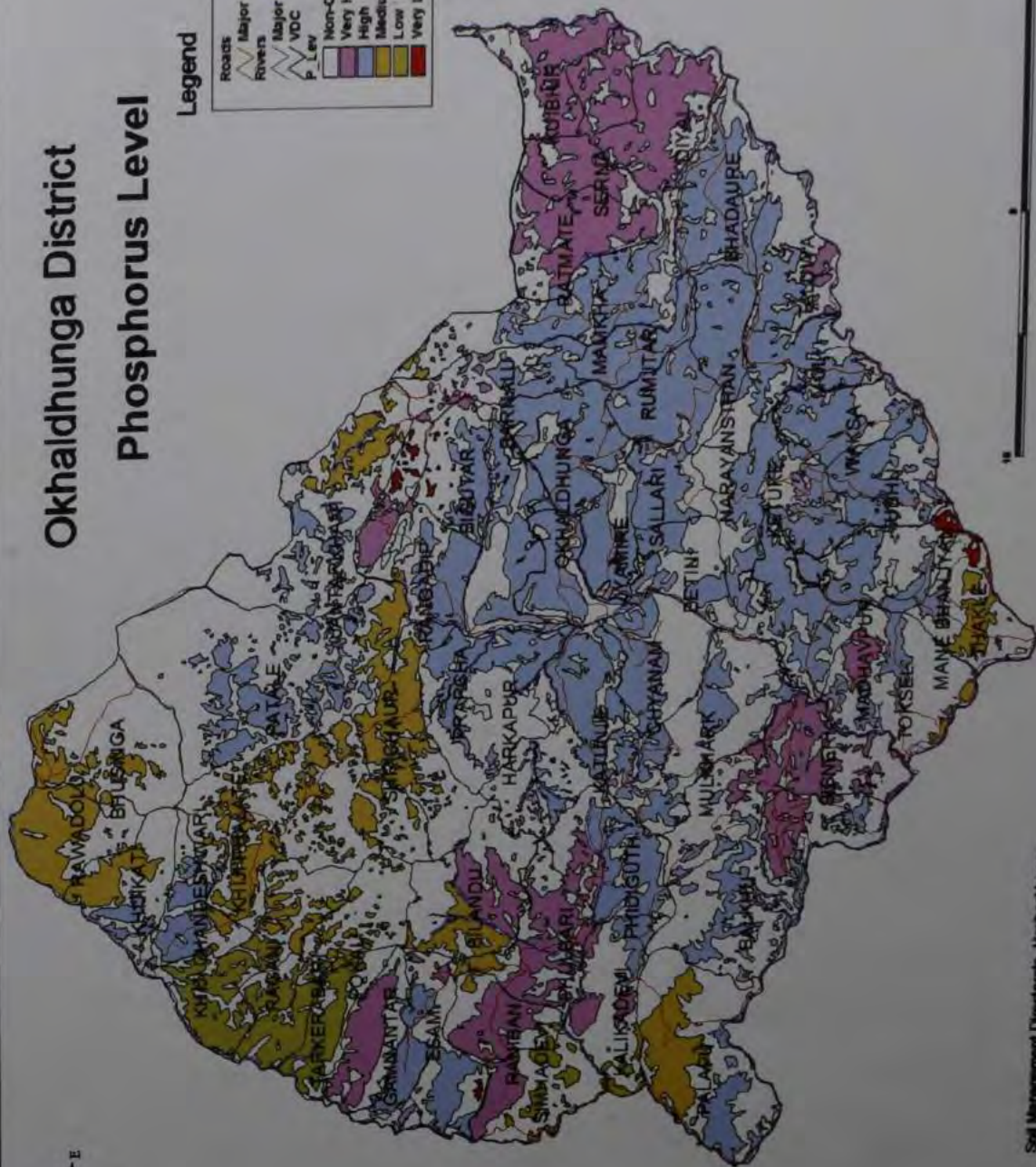
सन्दर्भ र सामाग्री

- १) एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कार्य पुस्तिका (माटो परीक्षण तथा सेवा शाखा, हरिहरभवन, ललितपुर)
- २) कृषि विकास कार्यक्रम र उपलब्धी एक भलक (जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ओखलढुंगा)
- ३) LRMP, Land Utilization Reports, 1986.
- ४) Jaishy SN, SN Mandal, T. Fujimoto, TB Karki, KH Maskey (1999), Study Report on Organic Manure & Micronutrients.
- ५) ITC Syllabus Soil Survey Methodology, K5, G.W.W. Elbersen, 1991.

Okhaldhunga District Phosphorus Level

Legend

Potash Level

Soil Management Directorate, Haridwar

ओखलढुंगा जिल्लाको माटो परीक्षण नतिजा

क्र. स.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि एच स्थिति	प्राणारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास
१	यम प्र. धमला	बेतानी	३	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२	विकेश प्र. धमला	बेतानी	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
३	टेकबहादुर धमला	बेतानी	५	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४	तारानाथ धमला	बेतानी	४	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
५	विष्णुप्रसाद धमला	बेतानी	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
६	ठाकुर प्र. धमला	बेतानी	२	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
७	ठाकुर प्र. धमला	बेतानी	२	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
८	जनकुमारी धमला	बेतानी	५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
९	सीता गुरुङ	सल्लेरी	"	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
१०	अनिता गुरुङ	सल्लेरी	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
११	चाउरे तामाङ	सल्लेरी	६	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१२	चित्रबहादुर गुरुङ	सल्लेरी	६	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
१३	रामकुमारी तामाङ	सल्लेरी	८	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
१४	अरुण तामाङ	ओखलढुंगा	३	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१५	जनक के.सी.	नारायण स्थान	४	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१६	दुर्गाकुमारी मगर	नारायण स्थान	५	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१७	होमकुमारी गुरुङ	नारायण स्थान	४	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१८	मणीकुमार राई	नारायण स्थान	२	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१९	नरबहादुर तामाङ	नारायण स्थान	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२०	चन्द्रबहादुर राई	थाक्ले	४	"	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
२१	पुण्यबहादुर राई	थाक्ले	५	"	केही अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै उच्च
२२	दुतराज दाहाल	थाक्ले	४	"	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
२३	बेदनन्द दाहाल	थाक्ले	४	"	केही अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै उच्च
२४	चन्द्र प्र. वास्कोटा	थाक्ले	३	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२५	गम्बे साकी	थाक्ले	२	"	केही अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै उच्च
२६	टिखे साकी	थाक्ले	६	"	केही अम्लीय	धेरै न्यून	धेरै न्यून	मध्यम
२७	नन्दलाल पुलामी	थाक्ले	१	"	तटस्थ	न्यून	मध्यम	धेरै न्यून
२८	इश्वरबहादुर वस्नेत	माम्खा	१	खेत	अम्लीय	न्यून	न्यून	उच्च
२९	गा.वि.स. कार्यालय	माम्खा	३	पाखो	अम्लीय	न्यून	न्यून	मध्यम
३०	शुसिलजंग कार्की	माम्खा	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
३१	कुदुले विद्यालय	माम्खा	५	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
३२	खट्टे खोलाको पूर्व	माम्खा	५	खेत	अम्लीय	न्यून	न्यून	धेरै न्यून
३३	खट्टेको पश्चिम	रातमाटे	७	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	मध्यम
३४	बम्चुल्स दादा	रातमाटे	८	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	न्यून
३५	टोमबहादुर खत्री	रातमाटे	२	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
३६	डिल्लीबहादुर खतिवडा	रातमाटे	१	खेत	अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै उच्च
३७	ओम प्र. भट्टराई	रातमाटे	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
३८	श्रीराम कार्की	रातमाटे	३	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
३९	धकबहादुर कटुवाल	रातमाटे	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
४०	देवीबहादुर कार्की	रातमाटे	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच स्थिति	प्रांणारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास
४१	प्रेमबहादुर राई	रातमाटे	३	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४२	सुरेन्द्र काकी	सेता	"	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४३	नासु सुरेन्द्र काकी	सेता	९	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
४४	लेखनाथ ढुंगेल	सेता	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
४५	देयाले चर्नी	दियालो	"	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४६	टिका प्र. निरौला	कुइभिर	८	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४७	तिलकबहादुर मगर	कुइभिर	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
४८	नेअर सोलुखुम्बु	कुइभिर	७	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
४९	ललितबहादुर श्रेष्ठ	पोखरे	७	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
५०	डम्बरबहादुर श्रेष्ठ	पोखरे	७	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
५१	गोपीकृष्ण घिमिरे	पोखरे	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
५२	हरिनन्द घिमिरे	पोखरे	५	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
५३	अन्जु राई	दियाले	३	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
५४	राजनकुमार घिमिरे	दियाले	७	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
५५	पुष्पलाल ढुंगाना	दियाले	९	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
५६	गोकर्ण ढुंगाना	दियाले	९	पाखो	केही अम्लीय	न्यून	न्यून	धेरै उच्च
५७	शिव ढुंगाना	दियाले	९	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
५८	दुधकोशीको छेउ	भदुरे	६	खेत	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
५९	कक्शी मगर	भदुरे	८	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
६०	मानबहादुर थापा	भदुरे	९	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
६१	बार रुखको पहिले	भदुरे	३	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
६२	वीरबहादुर काकी	ठुलाछाप	"	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
६३	रणबहादुर घिमिरे	ठुलाछाप	२	पाखो	केही अम्लीय	उच्च	धेरै उच्च	उच्च
६४	सूर्यबहादुर बस्नेत	ठुलाछाप	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
६५	टेकबहादुर कटुवाल	ठुलाछाप	४	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
६६	पद्म श्रेष्ठ	टुल्वा	१	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
६७	नमराज घिमिरे	टुल्वा	६	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	न्यून
६८	परिमला बस्नेत	टुल्वा	१	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
६९	पिपलबोट ओमर स्कूल	ठुलाछाप	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
७०	कृष्णबहादुर राई	नारायणस्थान	८	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	न्यून
७१	चित्रबहादुर राई	नारायणस्थान	८	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
७२	तिलकबहादुर राई	नारायणस्थान	७	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
७३	रत्नमाया खत्री	नारायणस्थान	६	खेत	अम्लीय	न्यून	न्यून	उच्च
७४	सामुदायिक वन नजिक	नारायणस्थान	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
७५	सुवास निरौला	मोली	२	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
७६	टेकबहादुर गिरी	मोली	४	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै उच्च
७७	रामभरोस राई	मोली	७	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
७८	महालक्ष्मी घले	रुम्जाटार	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
७९	टेकबहादुर गुरुङ	रुम्जाटार	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
८०	श्रीजना गुरुङ	रुम्जाटार	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
८१	खड्कबहादुर गुरुङ	रुम्जाटार	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
८२	जि.बि. श्रेष्ठ	रुम्जाटार	४	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
८३	जितेन्द्र गुरुङ	बर्नाल	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच स्थिति	प्रांशारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फास्फोरम	पोटाम
८४	सपनावाटीको मन्दिर	बर्नालु	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
८५	देवत लामा	ओखलढुंगा	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
८६	माने खोलाको पूर्व	ओखलढुंगा	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
८७	खानीखोलाको छेउ	ओखलढुंगा	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
८८	हेकम सिङ	टोक्शोल	६	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
८९	बद्रिकेदार दाहाल	टोक्शोल	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
९०	बालबहादुर राई	टोक्शोल	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
९१	कुलबहादुर राई	टोक्शोल	३	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
९२	लखिन राई	उबु	७	"	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
९३	खड्का राई	उबु	८	"	तटस्थ	मध्यम	उच्च	उच्च
९४	दुर्गाबहादुर श्रेष्ठ	उबु	५	"	तटस्थ	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
९५	सि.बि. श्रेष्ठ	उबु	२	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
९६	अंगाधन राई	उबु	३	"	केही अम्लीय	न्यून	न्यून	न्यून
९७	कृष्णबहादुर मगर	टोक्शोल	४	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
९८	बमबहादुर श्रेष्ठ	मानेभञ्ज्याङ्ग	४	खेत	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
९९	रामबहादुर श्रेष्ठ	मानेभञ्ज्याङ्ग	५	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१००	टंकबहादुर दमाई	मानेभञ्ज्याङ्ग	५	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
१०१	सि.बि. श्रेष्ठ	मानेभञ्ज्याङ्ग	५	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१०२	मानबहादुर श्रेष्ठ	मानेभञ्ज्याङ्ग	२	पाखो	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१०३	लंकबहादुर अधिकारी	मानेभञ्ज्याङ्ग	३	खेत	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
१०४	चित्रकुमार राई	मानेभञ्ज्याङ्ग	६	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
१०५	इन्द्रबहादुर काकी	मानेभञ्ज्याङ्ग	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
१०६	लिलाबहादुर राई	मानेभञ्ज्याङ्ग	१	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१०७	खड्काबहादुर तामाङ	मानेभञ्ज्याङ्ग	१	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१०८	सीता खत्री	महादेवपुर	८	"	केही अम्लीय	न्यून	न्यून	धेरै न्यून
१०९	टुकबहादुर खत्री	महादेवपुर	२	"	केही अम्लीय	न्यून	न्यून	उच्च
११०	पद्मबहादुर काकी	महादेवपुर	४	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
१११	अम्बरबहादुर तामाङ	महादेवपुर	५	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
११२	गोविन्दबहादुर खत्री	केतुके	६	खेत	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
११३	देउमाया मगर	केतुके	५	पाखो	तटस्थ	मध्यम	उच्च	धेरै न्यून
११४	लोकेन्द्र अधिकारी	केतुके	६	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून
११५	पी. तिमिल्सिना	केतुके	३	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
११६	भास्तीबेलस बयाल	बक्सा	२	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
११७	डिल्ली काकी	बक्सा	१	"	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
११८	दिपबहादुर खत्री	बक्सा	६	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
११९	होमबहादुर शर्मा	बक्सा	७	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
१२०	मोलुङ खोला नजिकै	बक्सा	१	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
१२१	बेदबहादुर खत्री	मानेभञ्ज्याङ्ग	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१२२	टिकाबहादुर खत्री	मानेभञ्ज्याङ्ग	३	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
१२३	टंकनाथ खतिवडा	सिसनेरी	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
१२४	स्लीड पाखा	सिसनेरी	४	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१२५	जितबहादुर श्रेष्ठ	कुन्तादेवी	४	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१२६	भावना श्रेष्ठ	कुन्तादेवी	५	खेत	तटस्थ	उच्च	उच्च	धेरै उच्च

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच स्थिति	प्राणारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास
१२७	दुर्गा रायमाभी	कृतादेवी	१	"	तटस्थ	धेरै उच्च	धेरै उच्च	धेरै उच्च
१२८	कोलेचउर नजिकै	हर्कपुर	२	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१२९	हर्कबहादुर कटुवाल	हर्कपुर	३	पाखो	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१३०	ठुली पोखरी	हर्कपुर	३	खेत	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१३१	मूलखर्क सीमाना	हर्कपुर	२	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	धेरै न्यून
१३२	गुमान सिंह बस्नेत	कटुञ्जे	६	पाखो	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१३३	भोला बस्नेत	कटुञ्जे	६	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१३४	कोशमजांग लेख	कटुञ्जे	५	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	न्यून
१३५	खर्कबहादुर कार्की	च्यानम	१	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१३६	वीरबहादुर कार्की	च्यानम	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१३७	हरिप्रसाद गिरी	च्यानम	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१३८	वीरबहादुर गिरी	च्यानम	६	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
१३९	इन्द्रबहादुर थापा	मूलखर्क	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
१४०	जयबहादुर बोगटी	मूलखर्क	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१४१	फेदी खोला जाने बाटो	मूलखर्क	२	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१४२	नुवा खोलाको बाटो	कटुञ्जे	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१४३	उद्यबहादुर कार्की	कटुञ्जे	२	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
१४४	विष्णुबहादुर कार्की	फेदीकोटी	१	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	न्यून
१४५	पुण्यबहादुर खड्का	फेदीकोटी	१	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
१४६	मोहनकुमार थापा	फेदीकोटी	३	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१४७	सिंगले खोलाको पूर्व	फेदीकोटी	५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१४८	कविराज कार्की	कालिकादेवी	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१४९	खामबहादुर कार्की	कालिकादेवी	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१५०	लालबहादुर बस्नेत	कालिकादेवी	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
१५१	बलबहादुर बुढाथोकी	कालिकादेवी	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१५२	ललितबहादुर खत्री	फूलबारी	८	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
१५३	टेकबहादुर खत्री	फूलबारी	७	खेत	अम्लीय	धेरै उच्च	धेरै उच्च	मध्यम
१५४	प्रेमबहादुर लुईटेल	फूलबारी	५	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
१५५	शम्भु खत्री	फूलबारी	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
१५६	निरमढोगी जोगी	फूलबारी	३	खेत	अम्लीय	धेरै न्यून	धेरै न्यून	धेरै न्यून
१५७	धनबहादुर तामाङ	रानीबन	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१५८	अमृतबहादुर तामाङ	रानीबन	४	पाखो	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१५९	गितबहादुर नेपाली	रानीबन	६	"	अम्लीय	उच्च	धेरै उच्च	धेरै उच्च
१६०	पद्मबहादुर खत्री	रानीबन	३	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१६१	ताराबहादुर खत्री	बिलन्दु	३	"	केही अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१६२	भुपालबहादुर मगर	बिलन्दु	४	"	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
१६३	जुगे खोलाको नजिक	बिलन्दु	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
१६४	कृष्णप्रसाद पाण्डे	बिलन्दु	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१६५	श्यामबहादुर पुलामी	नर्बदेश्वर	७	"	केही अम्लीय	उच्च	धेरै उच्च	धेरै उच्च
१६६	धनबहादुर पुलामी	नर्बदेश्वर	१	"	तटस्थ	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१६७	गितबहादुर थापा	नर्बदेश्वर	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	न्यून
१६८	टोपबहादुर तामाङ	नर्बदेश्वर	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१६९	भिमबहादुर खड्का	असास	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच स्थिति	प्रांगारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास	
१७०	रामबहादुर खड्का	असास	४	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून	उच्च
१७१	तरुणबहादुर खत्री	असास	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून	धेरै उच्च
१७२	बेटबहादुर पौडेल	असास	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१७३	कृतिबहादुर पौड्याल	गमनांगटार	२	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१७४	डोरबहादुर पौड्याल	गमनांगटार	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
१७५	इनद्रबहादुर पौड्याल	गमनांगटार	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून	उच्च
१७६	रणबहादुर खड्का	गमनांगटार	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून	मध्यम
१७७	गुनहरि आचार्य	सिंहदेवी	७	"	अम्लीय	न्यून	न्यून	न्यून	मध्यम
१७८	प्रविण खड्का	सिंहदेवी	७	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून	मध्यम
१७९	डिल्ली काकी	सिंहदेवी	७	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१८०	खानी खोलाको छेऊ	सिंहदेवी	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	उच्च
१८१	स्मिता राई	तर्कताबारी	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून	मध्यम
१८२	भिमबहादुर बानिया	तर्कताबारी	७	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	उच्च
१८३	खेमबहादुर नेपाली	तर्कताबारी	८	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
१८४	हेमबहादुर नेपाली	तर्कताबारी	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून	मध्यम
१८५	धनकुमारी काकी	पोकली	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	न्यून	मध्यम
१८६	धनमाया भुलेज	पोकली	४	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१८७	केशभेप्रसाद दाहाल	पोकली	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून	धेरै उच्च
१८८	मिरा दाहाल	रुम्जाटार	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै न्यून	मध्यम
१८९	टंकबहादुर भुलेज	ओखलढुंगा	१	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून	उच्च
१९०	पद्म दाहाल	बुनेश्वर	८	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	मध्यम
१९१	पद्मबहादुर शोर्पा	बुनेश्वर	७	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै न्यून	मध्यम
१९२	नरबहादुर भुजेल	बुनेश्वर	६	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून	उच्च
१९३	फुबा शोर्पा	बुनेश्वर	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	न्यून
१९४	लेखबहादुर भुलेज	बुनेश्वर	५	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	उच्च
१९५	दिका धमला	बुनेश्वर	२	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	धेरै उच्च
१९६	टेकबहादुर गिरी	बुनेश्वर	१	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	धेरै उच्च
१९७	सुन्दरी गिरी	बुनेश्वर	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	उच्च
१९८	सुनिता काकी	बिगुटार	१	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
१९९	सितामाया राई	बिगुटार	५	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च	धेरै उच्च
२००	सुमिना राई	बिगुटार	९	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२०१	मैना राई	बिगुटार	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	उच्च
२०२	धनशरा राई	बिगुटार	६	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२०३	टेकबहादुर भुजेल	कुन्तादेवी	१	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	न्यून
२०४	भुपराज बानिया	कुन्तादेवी	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२०५	टेकबहादुर खड्का	कुन्तादेवी	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च	न्यून
२०६	विरबहादुर खड्का	कुन्तादेवी	४	"	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	धेरै उच्च
२०७	शारदा भुजेल	कुन्तादेवी	५	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	उच्च
२०८	जसबहादुर बानिया	गंगादिप	"	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	मध्यम
२०९	डिल्लीबहादुर पुयाल	गंगादिप	५	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	मध्यम
२१०	पद्मसिंह गुरुङ	गंगादिप	६	पाखो	केही अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च	मध्यम
२११	खडानन्द धिमिरे	गंगादिप	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	न्यून
२१२	गंगाबहादुर श्रेष्ठ	गंगादिप	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च	मध्यम

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच. स्थिति	प्रांगारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फोस्फोरस	पोटास
२१३	चित्रकुमार पौड्याल	ज्यामिरे	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२१४	विलाकडबहादुर मगर	ज्यामिरे	४	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२१५	डकबहादुर मगर	ज्यामिरे	४	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२१६	टेकबहादुर मगर	ज्यामिरे	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२१७	जयबहादुर श्रेष्ठ	ज्यामिरे	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
२१८	भिमबहादुर श्रेष्ठ	बिलन्दु	५	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
२१९	डाडीप्रसाद दाहाल	बिलन्दु	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च
२२०	पशुपति गिरी	बिलन्दु	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
२२१	नभराज लुईटेल	बिलन्दु	४	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
२२२	पेशल लुईटेल	बिलन्दु	५	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२२३	खेमबहादुर श्रेष्ठ	फालापु	६	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२२४	भगेरीमाया मगर	फालापु	५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२२५	गुणबहादुर मगर	फालापु	३	"	अम्लीय	न्यून	मध्यम	उच्च
२२६	मेगाबहादुर श्रेष्ठ	फालापु	२	खेत	केही अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
२२७	फुलमाया मगर	बल्खु	५	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
२२८	डम्बरबहादुर विक	बल्खु	४	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२२९	धेम्बा नुरी शेर्पा	बल्खु	३	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
२३०	बुडे तामाङ	बल्खु	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
२३१	निमागेलु शेर्पा	बल्खु	१	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२३२	पेम्बा शेर्पा	जन्तरखानी	४	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२३३	फुर्बा शेर्पा	जन्तरखानी	५	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२३४	राधिका पोखरेल	जन्तरखानी	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
२३५	नारायणप्रसाद पोखरेल	जन्तरखानी	५	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२३६	इन्द्रप्रसाद पोखरेल	जन्तरखानी	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२३७	रेणुका पोखरेल	जन्तरखानी	१	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२३८	कृष्णमाया पोखरेल	पाल्ते	३	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२३९	चिमबहादुर विक	पाल्ते	२	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम
२४०	कुमार विक	पाल्ते	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२४१	मानबहादुर कटुवाल	पाल्ते	१	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२४२	हेमकुमार सुनुवार	पाल्ते	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	न्यून
२४३	जितबहादुर विक	पर्पचा	३	खेत	अम्लीय	मध्यम	उच्च	न्यून
२४४	पद्मप्रसाद ण्काल	पर्पचा	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२४५	भक्तबहादुर खत्री	पर्पचा	६	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२४६	विमला नेपाली	पर्पचा	९	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च
२४७	धगाबहादुर परियार	पर्पचा	८	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	न्यून
२४८	दिलबहादुर साकी	श्रीचउर	६	"	तटस्थ	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२४९	इन्द्रप्रसाद पोखरेल	श्रीचउर	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च
२५०	हिमादेवी पोखरेल	श्रीचउर	५	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२५१	ओमप्रसाद धमाल	श्रीचउर	२	"	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च
२५२	निलराज धमला	श्रीचउर	१	"	अम्लीय	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२५३	जयबहादुर श्रेष्ठ	हर्कपुर	३	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२५४	रोहितप्रसाद धमला	हर्कपुर	३	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम
२५५	पेशल श्रेष्ठ	हर्कपुर	२	"	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	जग्गाको प्रकार	पि.एच. स्थिति	प्राकारिक पदार्थ	नाइट्रोजन	फास्फोरस	पोटास	
२५६	यमनारायण श्रेष्ठ	हर्कपुर	५	„	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	धेरै न्यून
२५७	पद्मबहादुर श्रेष्ठ	हर्कपुर	९	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२५८	बल तामाङ	पर्पचा	७	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२५९	चन्द्रबहादुर सुनुवार	पर्पचा	८	खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२६०	वांगचु शेर्पा	कटुञ्जे	५	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२६१	बुद्धराज गौतम	कटुञ्जे	८	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२६२	हेमप्रसाद घिमिरे	कटुञ्जे	५	„	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	मध्यम
२६३	देवबहादुर बस्नेत	कटुञ्जे	७	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	न्यून
२६४	भिनबहादुर बस्नेत	कटुञ्जे	९	„	अम्लीय	न्यून	न्यून	न्यून	मध्यम
२६५	वेदबहादुर बस्नेत	खिजीफलाटे		पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	धेरै न्यून
२६६	तिलकबहादुर कार्की	खिजीफलाटे	२	„	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	न्यून
२६७	नरबहादुर बस्नेत	खिजीफलाटे	३	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२६८	देवबहादुर बस्नेत	खिजीफलाटे	४	„	अम्लीय	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च	मध्यम
२६९	शामबहादुर बस्नेत	खिजीफलाटे	५	„	अम्लीय	न्यून	मध्यम	मध्यम	न्यून
२७०	सम्बेरबहादुर गुरुङ	रवादुल		„	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	मध्यम
२७१	णकराज सुनुवार	रवादुल	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	न्यून
२७२	कुजबहादुर सुनुवार	रवादुल	३	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	धेरै न्यून
२७३	ललिता सुनुवार	रवादुल	४	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च	मध्यम
२७४	शामबहादुर श्रेष्ठ	रवादुल	५	पाखो	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२७५	लालमाया सुनुवार	भुसिंगा		खेत	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	उच्च
२७६	नरबहादुर बस्नेत	भुसिंगा	२	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च	धेरै उच्च
२७७	रामबहादुर सुनुवार	भुसिंगा	३	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	न्यून
२७८	दिल बहादुर	भुसिंगा	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	मध्यम
२७९	भोजबहादुर भुलेज	भुसिंगा	५	„	अम्लीय	न्यून	मध्यम	न्यून	न्यून
२८०	पद्मबहादुर सुनुवार	चण्डेश्वरी		खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	उच्च
२८१	शोम शंकर घिमिरे	चण्डेश्वरी	२	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	उच्च	न्यून
२८२	लोक कुमार नेपाली	चण्डेश्वरी	३	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	उच्च	मध्यम
२८३	कुलबहादुर रोका	चण्डेश्वरी	४	„	अम्लीय	न्यून	न्यून	मध्यम	मध्यम
२८४	मधुराम सुनुवार	चण्डेश्वरी	५	„	अम्लीय	उच्च	उच्च	मध्यम	मध्यम
२८५	गेलु शेर्पा	खिजीकाते		खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	मध्यम	उच्च
२८६	रंगलाल श्रेष्ठ	खिजीकाते	२	पाखो	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	मध्यम
२८७	कमलप्रसाद धमला	खिजीकाते	३	„	तटस्थ	मध्यम	मध्यम	उच्च	मध्यम
२८८	खड्काबहादुर नेवार	खिजीकाते	४	„	तटस्थ	न्यून	न्यून	मध्यम	न्यून
२८९	माधवपुरको पाखो	खिजीकाते	५	„	अम्लीय	मध्यम	उच्च	मध्यम	धेरै उच्च
२९०	भिम दलाल राई	रंगनी		खेत	केही अम्लीय	न्यून	मध्यम	उच्च	धेरै उच्च
२९१	खड्काबहादुर राई	रंगनी	६	„	केही अम्लीय	न्यून	मध्यम	उच्च	उच्च
२९२	जितबहादुर राई	रंगनी	४	पाखो	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	धेरै उच्च	न्यून
२९३	भिमबहादुर राई	रंगनी	५	„	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	उच्च
२९४	दलजित विक	रंगनी	८	„	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	मध्यम
२९५	बादी खोलाको नजिक	ओखलढुंगा	२	खेत	अम्लीय	मध्यम	मध्यम	उच्च	मध्यम

